

Ara 80 fill.

Hírlaphelyeg használatát a bratislavi postagazgatóság 25.857/III. a — 25. 28. X. 25. szám alatt engedélyezte. „Podávaci poštový úrad Nitra.“

NITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Megjelenik vasárnaponként. Előfizetési ára egész évre 40 Ks, félévre 20 Ks Külföldre 60 Ks. évenként.	Alapította: Dr. TÓTH JÁNOS. 1933-ig szerkesztette: Dr. FRANCISZY LAJOS.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nitra, Piarista-utca 22. szám, földszint. Hivatalos órák: hétköznap reggeltől estig.
Negyvenkilencedik évfolyam	8. szám	Nitra, 1941. március 2.

Sülyedő kultúr- nivóról

lehet beszélni. A figyelő ember megborzad és összecsapja a kezét, ha párhuzamot von a múlt és jelen ember kultúrgénye között. Nem szabad elfelejtenünk, hogy ennek a városnak közönsége azelőtt ismerie a nagyvárosok, mondhatnók világ-városok kultúráját, hisz ehhez meg volt az anyagi módja és ami a legfontosabb: utazási lehetősége. Amióta szardniák módjára, légmentesen a világtól elzárva élünk, megszűnt a fejlődési lehetőség, abból vesszük szellemi táplálékunkat, amit évtizedeken át összeszedtünk. De ebből a szellemi táplálékból az élettel erő már kiégett, nem tud feltölteni és mi magunkba sülyedtünk. Nincsenek könyveink, folyóirataink, nem tartanak számunkra ismeretterjesztő előadásokat, a mozik filmjei is csak a nemzeti öntudat emelésére ösztönöznek, a háborút akarják velünk megkedveltetni és így tovább. Nincsenek színészeink, Thália templomai üresen ásitóznak és tehetőség-telen, a fellütnéi viselkedésük betegségében szenvedő és nyögdcéselő dilettánsok előadásában kell „gyönyörködnünk“.

A szórakozási lehetőség oly kevés, hogy megragadunk minden alkalmat, csak hogy arcunk redől kisimuljanak. Keressük a mosolyt, mint a sivatag vándora az oázist. Lelekesen tapsolunk annak, amit azelőtt megvetettünk, fitymáltunk, értéktelenné találtunk. Olyan „szellemi kincsek“ előtt hajlunk meg, melyeket azelőtt észre sem vettünk. Hová fog ez vezetni?

A napilapokban csak háborúról és intrikákról olvasunk. No meg leleplezésekről. Az egyik táborhoz tartozók leleplezik a másik táborhoz tartozókat. Kik érdekel ez?

A napokban gazdaemberek járják nálam és panaszkodtak, hogy nincs, aki kezébe venné a gazdasági élet vezetését. A falvak népének felvilágosító előadásokra van szüksége. Azelőtt az újságok gazdasági rovataiból szedték ismereteiket. Ma nincsenek szakírók, nincsenek tartalmas és hasznos gazdasági rovatok.

Jelenleg egymásból élünk. De azt a kis szellemi tartalékot hamar felemészítjük és aztán teljesen beáll a szellemi pangás. Ezt csak a teljes szellemi impotencia követheti.

Sürgős segítségre van itt szükség, hatalmi engedékenységre, mert ennek a tehetőséges népnek nem szabad szellemileg elsenyvedni.

(dr. J. M.)

Mi történt Nitrán 50 év előtt?

— Első közlemény. —

Lapozgatva az 1891. évbéli nitrai hetilapokat, állandóan találkozunk Petrovics László akkor soproni főgimnáziumi tanár nevével, ki elárasztotta verseivel a sajtót. Nagylehetségű író volt, ki magát Petőfi késsel követőjének (hir szerint vérbeli rokonának is) vallván, Petőfi modorában de Petőfi zsenialitása nélkül költötte dalait. Petrovics László nitrai születésű (édesanyja bábaasszony volt).

1891. januárjának társadalmi eseménye volt Craus Vincének, az árvaszék elnökének eljegyzése Kochanovszky Paulával, Kochanovszky László volt árvaszéki elnök lányával. (Craus Vince sok év előtt távozott körünk-ből, felesége tavaly hunyt el szalakuszi birtokán és ugyanott temették el.)

Nagy aggodalmat kellett az 1891. év elején Kostyál Pál nitrai polgármester súlyos megbetegedése.

A bratislavi Ferenc József vasúti hid felavatásán — melyen I. Ferenc József is megjelent — Nitramegye küldöttségileg képviseltette magát. A küldöttség tagjai voltak Craus István nitrai alispán és Rédeky Géza rendőrkapitány.

A nitrai gőzfürdő 8000 forintért Hamburger gőzmalom gépezet tulajdonába ment.

Január 6. án D. Krškanyban meghalt Thuróczy János földbírtokos 83 éves korában. (Thuróczy Vilmos akkori főispán alyja.)

A kereszt ny. nőgyelet január 5. én „társasestélyt“ rendezett. Megnyitotta Narancsics Júlia zongoratanárnő az „Ördög Róbert“ el. Aztán Lyka Mariska két dalt énekelt. Dr. Biringer Ferenc felolvasta a gázvilágításról szóló (akkor nagyon aktuális) tanulmányát. Eckenstein Rudolf malátagyári igazgató francia nyelven énekelt. Végre Pongrácz Károly (hegedű) és Pongrácz Géza (zongora) néhány zenedarabot adott elő.

Január első hetében három napig vendégszerepelt Nitrán a Szarvas Szálló dis. termében bécsi orfeumtársulat.

Január 16. án halt meg Nitrán Ma thényi Lajos ny. honvédtiszt. Ugyancsak január közepén hunyt el Sevcsik Gáspár törvényszéki bíró édesanyja 78 éves korában.

A népszámlálás eredménye (1890 végén) Nitrán 13,837 (6447 férfi, 7360 nő). 1880 végén 12915 volt a lakosok száma.

Jannár 20. án halt meg Budapesen Csáky László (gróf), Nitramegye egykori főispánja 71 éves korában.

Könnyebb baleset érte Ocskay László városi

tiszt iselőt. Revolvere véletlenül elsült és baltenyerét átölte.

Február 1. én halt meg Bratislavában Jeszenák Lujza bárónő sz. Forgách grófnő, Jeszenák Jánosnak, Nitramegye véttanu-főispánjának özvegye 86 éves korában.

Február 18. án ismét estélyt rendezett a nitrai keresztény nőgyelet a Szarvas-szállóban. Dr. Thaly honvéd-lőrszoros a hipnotizmusról adott elő. Latkóczy Irma zongorázott és Marsó Helén énekelt.

Súlyos csapás érte a Babóthy-családot. Schott László 48 as honvédtörtnagy özvegye, szül. Babóthy, 67. évében elhunyt.

Eckenstein Rudolf, a nitrai malátagyár r. t. igazgatója eljegyezte Schmidt Adélt.

Február 20. án hunyt el Seebert Ferenc a Nitrai Népbank aligazgatója, 70 éves korában. Már régebben adta át vaskereskedését fiának Vincének.

Március elején volt Babóthy Olivér szolgábró eljegyzése Justh Etellel.

Március 15. megünneplésére Nitrán száz as bizottság alakult Mérey Lajos elnöklésével. A színházterem Dingha Béla alkalmi költeményét szavalt a Riszner főgimn. tanuló. Az ünnepi beszédet Mérey Lajos ügyvéd mondta. Kossuth Lajoshoz forduló táviratot intéztek.

Reményi Ede, a világhírű hegedűművész március 22. én a színházban hangversenyezett.

Tóth Vilmost, a közös főszámszék elnökét nagy csapás érte. Egyetlen fia, Vilmos, ki a diplomáciai pályán működött, március 20. án, hosszú betegség után Budapesten elhunyt. 23. án temették el Ivánkán, Nitra mellett.

Március 25. én kezdte meg előadásait Nitrán Krecsányi színtársulata.

Március 18. án adták elő Sopronban Petrovics László tanár eredeti népszínművét, „Bíró uram leányát“.

Haššik zsupán az A. C. Nitra diszelnöke. A nitrai sportegyesület küldöttsége a napokban felkereste Haššik nitrai zsupánt és arra kérte őt, fogadja el az A. C. Nitra diszelnökségét. A zsupán a felajánlott tisztséget készséggel elfogadta és megígérte, hogy gondoskodni fog arról, hogy a sport egyesület anyagi támogatásban részesüljön. Klubhelyiségek felállítását, stadion építését helyezte ki látásba.

Kinevezés. Dr. Puchý t, a nitrai államrendőrség büntetői osztályának vezetőjét, itélő bírót hatósága rendőrbiztossá léptette elő.

Jól sikerült farsangi est. Farsang keddjén családi jellegű összejövétel volt a Králik-vendéglőben. Az est fényesen sikerült, amennyiben azon nagyon sokan vettek részt. A hangulat emelkedett volt, a közönség megelégedéssel és kedves emlékekkel gazdagabban tért otthonába.

Nitrianska ľudová banka
(Nitrai Népbank)

zálogkölcsonosztálya előnyös kölcsönöket folyósít arany, ezüst ékszerekre és drágakövekre a legkisebb összegektől a legnagyobb összegekig. A bankosztály vállal átutalásokat és külföldi kifizetéseket nagyon jutányosan és rendkívül gyors lebonyolítás mellett folyósít bekebelezésre, személyi hiteli kölcsönöket stb.

Okosak az állatok.

A nyarat Kővérhegyen, hivatalosan Tlstý Vrchon töltöttem. Ez a hegyi major Léva mellett van, a Schöller uradalomé, de ma is Szlovákiához tartozik. Hatalmas erdő közepén áll az erdészlak, melynek vendége voltam.

Mindjárt feltűnt az az el nem képzelhető számú légy, mely az egész házat elborította. Az erdész úgy védekezett a csapás ellen, hogy ládászámra hozatott légyölő papírost és egyszerre 10–15 ilyen szalagot bontott ki. Félóra múlva mind fekete lett a ráragadt temérdek légytől. Ecetes fállal, mindenféle más fűfűgöngyöllyel is pusztította a legyeket, mind hiába, folyton új, meg új légyfelhők szálltak meg a szobákat, legfőképpen a nyílt konyhát.

Megtudtam, mi vonzza oda azt a sok legyet: a juhok akla. A majornak fejlett juhtenyésztése van, a juhok zsíros gyapja hat cly varázslatos erővel a legyekre.

De a legyek még sem szaporodhattak el a végtelenségig. Az akolnak mind a négy oldala körül volt rakva fecskefészkekkel. Nem rösteltem a fáradságot, megszámláltam — hatszáznál jóval több volt a fészkek, gyors számlálással legalább háromezer lakossal, ki, azaz, hogy mely egész nap evett, lakmározott az özönlő, hemzsegő, folyton termő légypecsenyéből.

A juhokat naponta kétszer hajtották ki a szomszédos hegyi legelőre, a rekkenő melegben hajnalban és késő délután. Mikor délután hazafértek, megvártam őket, de nem csak én, hanem a major valamennyi tyúkjá, kakasa is. Ott álltak a major végében, a kerítés előtt és mikor a nyáj bevonult, lármásan üdvözölték, felpattantak a juhok hátára és valóságos diadalmi menetben „belevagoltak” az akolba, közbe közbe csipegetve a juhokon nyüzsgő legyekből. A juhok szívesen tűrték, hiszen a baromfi megfeszítette hátukat az élősdiaktól. A tyúkok, kakasok ott is maradtak az akolban, főbből benéztem napközben, mind ültek a juhokon.

Légy mindíg elég volt és mindenki jól lakott, a fecskék is, a tyúkok is.

Díjbirkózók közt.

A kép, mely délután két órakor a kávéházban elénekelték, ez: három asztalnál hat rejtőnemesen kővér ember ül. Fülcimpájuk összefolyó, roncsolt duzzadtsága mingyárt elárulja hivatásukat, ha nem is tudnók, hogy nálunk birkóversenyek vannak. Az egyik asztalnál látjuk a mord bajszú, kopasz és kerek arcú bolgár óriást, amint barátságosan elsakkozik a csonkeretes szemüveget hordó finn bajnokkal. Néhány percre kibicelek nekik, meg kell hagyni nagyszerűen játszanak, nem kapkodnak, nem csereberélik a figurákat, mint a kezdő gyenge sakkozók szokták, hanem óvatosan, hosszas megfontolás után szánják el magukat a lépésre.

Mellettük békésen társalog a „litván hercules”, mint a falragaszok hirdetik, az eszt mesterbirkózóval, a társalgás nyelve német, mindketten kitűnően beszélnek, hozzá a litván zamatos lerchenfeldi tájszóval.

Végül a harmadik asztalnál a torna impresszáriója, ösposzonyi ügyes fiú, eliskurál egy orosz birkózóval.

Egy kávéházi vendég, ki mindent tud, figyelmeztet arra, hogy nézzem meg a bir-

kozők kezét, mind tele van régi sebek forradásával, össze-vissza van vagdosva, ami bizonyítja, hogy melletti a birkózás nemes művészetét gyakorolták, pályájukat a mérsáros-hentes becsületes mesterségével kezdték meg.

Ami legjobban feltűnik, az a szinte gyermekleg derű, mely rajtuk előmlik. Mintha csupa nagy fiú volna, hatalmas női testtel, de kamaszkorba esőknőyödött arccal. Nem a zsír feltűnő simítja el vonásaikat, hanem az a belülről tüzelő fiatalság, mely csak ama boldog halandók osztály része, kikhez nem fér az életnek redőket kiszántó, homlokot összevonó arckifejezést összekuszáló ekéje. Itt diadalát üli nemcsak a test harsogó egészsége, hanem az a biztonság, mellyel elbírálják és megítélik a körülöttük fickándozó, izgó mozgó, cse-nevész, pipogya emberkéket, kiket, ha megúnnak, félkézrel ldverhetnek innen. A szónak betű szerint való értelmében megméri emberlátsaikat és könnyűnek találják őket. Gulliverek a törpék közt, nemcsak Gulliver fölényével, hanem szalirájával is.

Az erőnek ez a nyugodtsága halkítja le mozdulataikat és teremti meg körülöttük azt az ellentmondást nem tűrő hangulatot. Ki olyan vakmerő (és egyúttal olyan buta), hogy ezeket a hústornyokat próbálja meggyőzni az ő világfelfogása egyedüli helyességéről? Hiába fogja felsorakoztatni a legszellemesebb, káprázó, szédítő, meg nem cáfolható érveket, az izomhegy teljes nagyságában feláll, nem szól egy kukkot sem és mégis pozdorjává tör, elsőpri az ellenvéleményt. Mert az igazság sohasem azé, akinek igaza van, hanem aki erősebb.

Hamvazó szerdára.

Mélyen leborulva
Oltár küszöbére
Szentelt hamut hintünk
Bűnbánó fejünkre

Buzgón imádkozva
És magunkba szállva
Gondolunk nagy Isten
A „Mulandóságra”.

Hamu alakjában
Az Urnak szava int:
Porból alkofalnak
S porrá lesznek megint!

— — — — —
E földön vándorló
Kisértet-halandó
Hüvelyed porrá lesz
Látod, ha figyeled,
Hogy tűnnek századok...
Hogy tűnnek ezredek...
De kell, hogy érezzed
S ez légyen vigaszod,
Halhatatlan lelked
Örökké élni fog!
Ha egyszer majd eljő
A megígért nagy nap
S minden kiválasztott
Ur jobbán helyet kap.
Éld úgy az életed,
E jobbnál zenghessed
Angyalok karával
Szent meghatottsággal
Az „Igéret-dalát”!
Boldog ALLELUJÁT!

Tarnóczy Majthényi Mária.

Új magyar könyvek érkeztek a nitrai K v e t-léle könyvbazárba. Nagy választék, olcsó árak. Ne szalasszuk el a kedvező alkalmat.

Vidám nitrai históriák*).

Kisért a múlt.

Jóval az államfordulat után az egyik nitrai vendéglőben történt az alábbi eset. Abban az időben még a „nazdar” és „nazdarecek” volt a hivatalos üdvözlés... A főbből, áldozatok árán átalakított vendéglő a cseh éra alatt is nagy látogatói-ságnak örvendett. Szolid árak mellett elsőrendű ételeket és italokat szolgáltak fel benne. Megfordult ott cseh, szlovák, magyar, német, de sohasem volt nagyobb nemzetiségi összekoccanás, mert azt a tulajdonos tapintatosan még csirájában elfojtatta. Mint jó üzletember megbecsült minden vendéget...

Ebbe a fővárosi nivóra emelt vendéglőbe olykor-olykor betévedt egy régi derék iparos vendég is, aki egykor Žilínáról került Nitrára. A jóra való fiatal iparossegédet kollégái beíratták a katolikus legényegyletbe, hol elsajátította a magyar nyelvet. Később Jakubovich Sándor igazgató-tanító besorozta őt az egyesület dalárdájába, melyben a tenor énekelt. Legkedvesebb nőtársa Petőfi Sándor „Mi füstölög ott a sikon távolban”... című dala volt. Ezt a nótát mindannyiszor elénekelt, valahányszor egy pohár borral többet öntött fel a garatra.

Polgártársunkat egy borongós vasárnap délután az eső bezavarta a vendéglőbe. Leült egy sarokasztalhoz és bort rendelt. Alig ivott egy két kortyot, három új vendég nyitott be a helyiségbe... Cseh lisztviselők voltak. Engedelmet kértek és letelepedtek melléje. Az iparos egyideg szótlanul bámult a levegőbe, de a második három decinél kissé felmelegedett és komázni kezdett velük. A harmadik három decinél kísértani kezdte a múlt... Izgott mozgott a széken Végre kibombant belőle régi kedvenc dala. Érces tenor hangon új szövegezésben elénekelt, hogy „M... ország édes fia vagyok én... Magától értetődik, hogy a helyiségben nagy lett a megtökönyödés. Mindenki lélekzetelfojtva leste, mikor tör ki a botrány. A csehek felkapták söröskorsójukat és tüntetőleg elhagyták asztalát.

Midőn a kedélyek kissé lecsillapodtak, az iparos felállt és a közönség felé fordulva csak ennyit jegyzett meg: „Hát hívtam én őket asztalomhoz?... Menjenek a fenébe! Oda, ahonnan jöttek...” Aztán fenéktől ürtette poharát és leült a szomszédos asztalhoz, hol a nitrai benszülöttek preferánsz mellett csapták agyon az időt.

Epizódok Ocskay László városi pénztáros életéből.

Magyarország feldarabolása után, midőn az itteni magyarság is a kisebbségi sors keserű kenyerére lett kárhóztatva, az árván maradt magyar közmű-elődés kialakulásában levő mécsesét a kultúregyesületek élesztgették...

A nitrai magyar Kultúregyesület is kivette részét a nemzetmentő munkából. Többek közt Rákóczi-estét is rendezett. Az Iparház nagyterme színültig megtelt válogatott közönséggel. Ott volt Ocskay László városi pénztáros is.

Lelkes Nándor József történelmi felolvasást tartott Rákóczy dicső koráról, a kuruc-labanc világról. A szellőztető készü-

* Mutatvány Kramár Vilmosnak, a „Vóla Ludu” volt felelős szerkesztőjének készülő válogatott könyvéből.

lék ügylátszik nem pergett elég gyorsan, mert a teremben oly fülledt volt a levegő, hogy az idősebb urak alig győzték törölni homlokukról az izzadtságot. Ocskayn bágyadság vett erőt és elszundikált.

Midőn az áruló Ocskay brigadérosról volt szó, valaki elkiáltotta magát: „Jönnek a kurucok!”... Ocskay felriadt, nagyot csapott öklével a székre és harsány hangon elkiáltotta magát:

— Nem igaz! Ocskay brigadéros nem volt áruló!...

A III. zabori magyar lelkigyakorlat.

Msgr. Gallo István, római doktor, öreg plébános gyakorlati és mesteri vezetése alatt *negyvennégyen* vettek részt rajta. (Hamar Kálmán ny. esperest gyöngékedése akadályozta, az I. és II. kurzus vezetőjének pedig fenn, a szép Szlovákia dereka táján jelölt ki munkát a Gondviselés.)

Huszan voltak Kolenanýból, tízen Bádiceről, nyolcan Mehenicéről, hárman Nitráról, ketten Kráľováról és egy Čahynceről. A mellékátlatosságokat most is a kedves Lakatos Jenő testvér, az Isteni Ige Társulatának zabori noviciusa vezette magával ragadó áhítattal. A szent miséket és ájtatosságokat is az egyik résztvevő: a kiváló hangú koloni kádármester és kántor: Dallos Sándor kísérte szívből markoló énekkel. Mindketten jobbkarja voltak az exercitátornak a lelkigyakorlat sikere érdekében. Csak a silentium (hallgatás) betartása szenvedett, mondja a fáma...

A megyés püspök úr ismét segítette a résztvevőket. Háromnak teljesen, nyolcnak költségeit pedig részben fedezte. A lelkigyakorlatozók ki is fejezték hálájukat, mert a sz. áldozásukat a jubiláló főpásztorért ajánlották fel s a lelkigyakorlat után üdvözítő feliratot írtak alá s átadásával megbízták társukat, Morvay Kálmánt, az előnyösen ismert nitrai banktisztviselőt.

Az egyik résztvevő, Janák Lajos okl. gazdasz a missziókra 100 koronát ajánlott föl.

Március második felében magyar nők és hajadonok részére készül Trnaván, a Kat. Jednota házában lelkigyakorlat, jézus-társasági atya vezetésével. Ezt a lelkigyakorlatot Ploig Ágoston salakúzi plébános szervezi. Eddig már ötvenen jelentkeztek nála, de ott van hely jóval többnek is.

Hála illeti a megyés püspök urat s a Kat. Jednota vezetőségét, hogy oly készséggel nyújtanak módot magyar lelkigyakorlat tartására. A magyar kisebbségnek pedig nagy dicséretére szolgál majd, ha ebből az igazán katolikus akcióból, mit pápánk oly nagyon ajánlanak és sürgetnek, minél jelentősebb mértékben veszi ki részét! A „pokol kapu” dolgoznak, dolgozzunk mi is, amíg nem késő! (csyar.)

Elsőosztályú tűzifa
nagyban és kicsiben kapható
Hasáb handloval
vágott fa porosz szén
fűrészelt koks állandó raktáron
Sumichrast Rudolfnál
Nitra, Vodná ulica. Tel. 2291.

Használt, jó állapotban levő pianinót veszek. Cim a kiadóban.

Társasági levél

A mi hibáinkról.

Nem tagadom, néhanapján jólesik a dicséret. A dicséret azok ajkáról hangzott el, akik nemzetiségileg a másik táborhoz tartoznak. Ugyanis magyar lap léfűnkre elbűcsüztattunk egy olyan szlovák embert, aki mintegy húsz éven át a körünkben tartózkodott és jellemes, megértő viselkedésével mindenki tiszteletét vívta ki magának. Ugyanakkor a szlovák lapok mélységesen hallgattak a vezető tisztviselő áthelyezéséről. Figyelmességünk a szlovák körökben érthető elismerést váltott ki.

Iparkodunk tárgyilagosak lenni. Nagyon sok esetben foglalkozunk olyan ügyekkel, személyekkel, akik érzelmileg távol esnek tőlünk, de akiktől a tiszteletet mégsem vonhatjuk meg. A köz embereitők, akik a város fejlődéséért dolgoznak, szóval miérűnk is. De munkánk, mely a nemes igyekezet és nemzetiségi kitengesztelődés sánpárján halad, a legtöbb esetben nem találkozik megértéssel. Azok hagynak cserben minket, azok mutatnak hátat nekünk, akikért egész életűnkön át dolgoztunk, akikért mindent egy kockára tettünk, akikért szenvedni is hajlandók vagyunk.

Nagy lelki fájdalmat érzünk akkor, ha egy katolikus pap visszaküldi a lapunkat. Az indokolás mindig ugyanaz: nagyon szeretem a lapot, de nem merem hozatni, mert magyar. Nem akarom, hogy ezért kellemetlenség érjen engem.

Nem tudjuk megérteni, hogy miért bűn az, ha valaki magyar lapot járát. Olyan lapot, mely nem csinál politikát, hangfogóval ír és mindig csak a szeretetet, katolikus összefogást hirdette és hirdeti. Miből éljen ez a lap, ha a papok legtöbbje lemondja a lapot, nem tördöve azzal, hogy a lemondás gyengíti erőnket, nem tudjuk felvenni a harcot ellenségeinkkel szemben. Az Egyháznak és katolikus vallásnak sohasem volt annyi ellensége, mint most. Sohasem volt nagyobb szükség az összefogásra, mint napjainkban.

Sajnos, de úgy van, hogy sok pap a nemzetiségi meggyőződését előbbre helyezi a vallásnál. Először hazafi és csak aztán katolikus pap. Ennek dokumentálására igen érdekes eseteket tudnék felhozni. Ime, egy példa.

Kezembe került egy nyomtatvány. Pap adta ki, vallási megmozdulásról, helyesebben akcióról volt benne szó. A nyomtatványt olyan nyomdában állították elő, melynek tulajdonosa a katol. vallásnak a legnagyobb ellensége, máshíű. Mikor szelid szemrehányás kíséretében megkérdeztük a paplól, miért támogatja a másvallásút, kivágta a nagy ütőkártyát:
— de szlovák ember...

Mellesleg megjegyzem, a városban két katol. nyomda van, de ezek tulajdonosai magyarok.

Sokszor megkíséreltük már, hogy az egyik vagy másik papot arra bírjuk, hogy lapunk részére néhanapján egy cikket írjon. Olyan papokról van szó, akiktől tudjuk, hogy mestersen kezelik a tollat, tökéletesen bírják a magyar nyelvet, hisz Budapesten végeztek. De mindig kitérnek kérdésűnk elől. A válasz az, hogy nincs idejük, de az őszintébbek kereken megmondják, hogy

magyar lapba nem írhatnak... Így saját erőnkre és szerény tudásunkra vagyunk utalva. Bizony előfordul, hogy egyházi, vallási dolgokban ellrásokot követűnk el, hisz végeredményben laikusok vagyunk. Miért nem irányítanak, vezetnek minket, hisz egy akol gyermekek vagyunk! Miért hagyják, hogy az anyagi gond csak a mi vállainkat nyomja? És mi lesz, ha a mi hangunk örökre elnémul? Az itteni katol. magyarságnak nem lesz lapja, mely körül csoportosulna.

Némelykor előnti a keserűség az ember szívét. Ilyenkor szereti szívifájdamát kiönteni. A megkönnyebbülés jó érzés. De nagyon szomorű, hogy főbbszűri ajtóműgűlti kísérlétezés után a katol. nyilvánosság előlt vagyunk kénytelenek ezt megtenni.

Risnyovszky Endre.

Apróságok az iskolából.

Közl: Brenner Tivadár.

Az ismertető jel.

Fogalmazási órán történt. Rajz után fogalmaztattam. Felrajzoltam a táblára egy fát, amelynek egyik oldalán egy ember a fejszét készűl belevágni a fába, míg a fa másik oldalán egy erdőcsész áll, lövésre kész fegyverével.

Ezután felhívom a növendékeimet a jó megfigyelésre, hogy elősegítsem a fogalmazásuk helyes kidolgozását.

— Ugyebár, magyarázom nekik, — ezek az emberek aligha lehetnek testvérek. Ezt azonnal észre lehet venni valamiről. Nos, ki tudja, miről?

— Egyiknek hegyesebb az orra, mint a másiknak, — válaszolja hirtelen az osztály legjobb rajzolója.

A késés oka.

Teljes kétórát késéssel jön meg az iskolába a reggeli tanításhoz egy első osztályú parasztleányka.

A tanítója szigorúan kérdőre vonja:

— Miért jöttél oly későn?

— Mert két tányér levest ettem, — válaszolja a csöppség egykedűen.

A jövő háború.

Történelmi órán beszéltem a világháborúról. Az egyik V. o. fiútanítványom közbeszólt:

— Tanítóbácsi, kérem, a mulikor, amikor Gödöllőről hazajöttem, a villanyoson beszéltek, hogy ha még egyszer ilyen háború lesz, annyi ember marad csak amennyi egy paklany alatt él. Bizony.

Aki jószándékában halt meg.

II. Józsefről felel egyik tanulóm a VI. osztályban. A tankönyvben ez van a többi között: „... de II. Józsefet e jószándékában megakadályozta a halál”.

A fiú pedig így fejezte be a mondókáját: „... de mielőlt II. József megváltotta volna az Igéretét, jószándékában meghalt”.

Jól sikerűlt a tűzoltó mulatság. Farsang hétfőjén tartották a nitrai önkéntes tűzoltók hagyományos farsangi táncmulatságukat. Általános megállapítás, hogy ez volt a leglátogatottabb mulatsága az ezidei a farsangnak. Szinte ember ember hátán szorongott. A hangulat kitűnő volt. A tiszta jövedelem a legszükségesebb tárgyak beszerzésére fog szolgálni.

Jókarban levő pianino eladó. Cim a kiadóban.

„Juhászlegény, szegény juhászlegény“.

Farsang utolsó szombatja Bránčon vásárnapl képet öltött. Már reggeltől ünneplő öltözetben, kellemes izgalomban mozgott az egész falu. A szomszédok összeálltak, kérdezték, tanácskoztak, látható volt, hogy nagy esemény foglalkoztatja őket. Bemutatóra készültek a „Szegény juhászlegény“ c. népies operettel, melyben a berencsi fiatalok legjava vilt a szerepet. Ulrich László ig. tanító és neje, sz. Streihammer Cica, valamint Nagy Kató és Klempa Lily tanítónők hosszú heteken át tanították, igazgatták, faragták, nevelték a falu fiataljait, míg egy olyan együttest teremtetek elő, mely nyugodtan szembenézhetett a város szigorú kritikájával.

A „Szegény juhászlegény“ elmés, népies operett, tele kacagató humorral, csengő muzsikával. Sok száma meg kellett ismételn. Két órán keresztül mulatozt a nézőközönség és kitörő elismeréssel halmozta el a szereplőket és rendezőket. A siker legbiztosabb bizonyítéka, hogy hatszor ment a darab felt ház előtt. Nitrától is igen sokan jelentek meg a nagyszerű előadásokon. A zeneszámokat Ulrichné zongorakíséreltél kívül hegedűn Szóke József, a nitrál dalaárda karnagya kísérte, a táncokat Klempa Lily tanítónő tanította be. Nagy Kató a maszketrozást végezte igen ügyesen. Dombay Ede nitrál építész ez alkalomra igen szép és izléeses díszleteket készített és ajándékozott a műkedvelő gárdának.

Ulrich László ig. tanító újra tanúságát adta annak, mennyire gondoskodik arról, hogy a sporton kívül szellemileg is vezesse faluja derék népét és klemelje a kultúrálanság tompa állapotából.

Előadás után Ulrichék a fölük megszokott vendégszeretettel látták el a nitrál vendégeket.

E sorok írója hétfőn este nézte meg az operettet. Ami meglepett, az a műkedvelők nagyszerű teljesítménye volt. Minden nagyozolás nélkül elmondhatjuk, hogy a berencsi műkedvelőgárda néhány tagja — a kellő csiszolás után — akármelyik városi színpadon is tudna érvényesülni.

Lőrincz Erzsébet özv. Mikuláné szerepében olyat alkotott, amit sokáig nem lehet elfelejteni. Megjelenése vonzó, ellenben nyelvének pergése háborzongtató. Nagyon kavés szereplő lehetne találni, akik hasonlóan tudnak kreálni a szerepet. Lőrincz Anna üde szépségével, ártatlanságával, természetes játékával kiválta a közönség elismerését. Gulka Miklós a szegény juhászlegény szerepében aratott sikert. Hangja kellemes. Lőrincz Pál Bobák csizmadia-mester szerepében brüllrozott. Jóllehet a gárda egyik legfiatalabb tagja, de van érzéke a színjátszás iránt, otthonos mozgása feltűnő. Akire az egész operett sikerét építették, az Lőrincz János kondás volt, aki ebben a szerepében a vidéki színjátszás történelmébe arany belükkel írta bele nevét. Annyi humor, természetes megjátszás, mint amennyi játékából előlört, jogosan klerőszakolja belőlünk a kérdést: vajjon lényeg falusi műkedvelő mozgott e a félkegyelmű kondás rongyos ö fözékében? Külön ki kell emelnünk még Pinter Ferencet, aki a bírő szerepében nyújtott elismerésre méltó teljesítményt.

De nem hagyhatjuk megemlítés nélkül

a többi szereplőt sem, akik kisebb szerepekben is szépet alkottak és hozzájárultak az általános sikerhez. Ezek: Morvay Mihály, Berecz Jenő, Kazán József, Lőrincz Béla, Lőrincz Mária, Tóth Ilona, Kónya Ilona, Gulka Irén, Gulka Kálmán, Berecz János, Kósa Ferenc, Lőrincz Mihály.

Hála és elismerés illeti mindazokat, akik fáradságot nem ismerve, megrendezték az operettel és ezzel nem mindennapi szellemi táplálékot nyújtottak nemcsak a falu népének, hanem a közeli város szellemileg kiéhezett közönségének is. F. J.

Anyakönyvi kivonat.

Születések. Markovič Lajos H. Obdovkcie fia József, illa Vilma fia Rudolf, Pecho József lánya Emilia, Kluka József Nitra fia Pál, Plulik Helén Nitra lánya Valéria.

Esküvők. Polák János Nitra Bilik Margit Nitra, Čepček István Bratislava Balažovič Mária Molnos, Kuřka József Topoličany Tóth Júlia Nitra, Fischmann Jenő Trnava Gross Jolán Nitra, Šloboda Béla Nitra dr. Slezák Mária, dr. Fehér Dezső Nitra Scheiber Sarol a Nitra.

Halálozások. Čapkovič János 50 éves Trnava, Kolrec László 18 éves D. Obdovkovec, Krémárik Mihály 65 éves Nitra, Holka Mihály 32 éves Nitra, Uhrík József 37 éves M. Krševnany, Chovanec Ignác 86 éves Nitra, Bezák Matild szül. Mérey 70 éves Nitra, Nagy Péter 33 éves Nitra, Lahota András 70 éves Nitra

Ami bántja a szemet. Néhány nap óta kékre festett, elég nagy térfogatú cukorkabódé áll a Králik-vendéglővel szemben lévő Alsótában-uccában. Olyan szokatlan és groteszk látvány ez, hogy a nitrál polgár csodálkozva forgatja meg fejét. Annál érthetlenebb ez, mert hisz városunk az utóbbi időben a szépítés bizonyos proceduráin ment keresztül. A falakat megtisztították a plakátoktól, a kilátást elzáró táblákat levették, az uccákat aszfaltozni és kövezni fogják. Az új bódé — a város szívében — ezt a városrészt a mucsai nivóra súlyesztli. Mint halljuk, a bódé tulajdonosa nem is nitrál, nem is ennek az államnak polgára. Az eltávolítás már azért is szükséges, mert veszélyeztetli a környék szegénysorsú cukorkaárusainak létét. Ezek mint rokkantak és munkaképtelenek jutottak az utcai elárusítás jogához. Reméljük, hogy soraink megértésre találnak, mert hisz belőlünk nem az érdek szól, hanem a városszeretet.

Szinielőadás Ghymesen. A ghymesi műkedvelők az elmúlt hét folyamán jól sikerült szinielőadást tartottak. Bemutatásra került a „Csizmadia mint kísértet“ című népszínmű. Az előadást igen sokan tekintették meg. Minden elismerésünk azoké, akik a népszínművet betanították és a falusi népet hozzásegítették ahhoz, hogy legalább részben megismerje a magyar színpadi irodalom apró, de értékes gyöngyszemeit.

Elektro és rádió szükségletelt

fedezze a nitrál előnyösen ismert

CHATERNUCH-cégnél,

ahol minden e szakmába vágó dolgot olcsón szerezhets be. Rádiók szakszerű javítása olcsón és lelkiismeretesen. Rádió és villanyszükségleteire kérjen díjmentes árajánlatot.

NITRA, Hlinkova ul. 41. sz.

Eladó Zoboron, az Úrvölgyben egy kitűnő karban levő szőlő, szép házzal, parkkal. Bővebbet Dombay Ede építésznél.

Ha jó cipőt akar,

akkor keresse fel

Orbán György cipész mestert

NITRA, Rázusová (Kalmár-ú.) 17.

Nedves falak szárazzá tétele teljesen egyéni, eredeti módon. Minden más, eddigi módszert és eljárást felülmúl. Keresse fel tehát bizalommal a jóhírű Spatyna István céget, Váralja-u. 35.

Vennék jókarban levő bútorokat. Cim a kiadóban.

Dr. Faith két legújabb könyve már megjelent és kótetenkint lapunk kiadóhivatalában is megrendelhető. 1. Nitra Arany Könyve. 2. Nitrál Fejűk. Számos képpel. Egy-egy kótet ára 20 korona.

Csak a

„YOGHURT“

azon üdítő és tápláló tejfelet, mely magas életkort biztosít.

„YOGHURT“

kapható a NYITRAI MLEKARSKÉ DRUZSTVO-ban (GAZDASÁGI TEJSZÖVETKEZET).

Fontos tudnivaló!

Az Egyesült Magyar Párt főtitkári irodáját Nitra, Kapitulská u. 22. sz. alól (Ruřkovsky-féle ház) a szemközti levő dr. Fratriřs-féle házba, Kapitulská u. 15. helyezte át.

Matóságilag engedélyezett ingatlanforgalmi iroda Nitra, András domb 4. Közvetít ingatlanok adásvételét. Tulajdonos Pulcz Jenő.

Eladnám vagy elcserélném

Ó Gyallán (Stará Ľala) levő házamat, mely 3 szobából, előszobából, konyhából, 2 élőkamrából áll. A ház előtt félholdas kert, szőlővel és gyümölcsfákkal klűlve. Cim a kiadóban.

Legszebb
ajándék
a könyv

Huszár István
könyvkereskedéséből.

Rendben van
a hátralékom és előfizetésem ?

NITRAMEGYEI SZEMLE

Felelős szerkesztő és lapkiadó:

Risnyovszky János.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Nyomja Risnyovszky János könyvnyomdája

(ezelőtt „Corvin“)

Nitra, Piaristák-ú. 22.